

Dag Hammarskjöld – ämbetsman och humanist

Att bära världen.

En bok om Dag Hammarskjöld av Henrik Berggren

Max Ströms förlag (2016).

Henrik Berggrens bok beskriver **Dag Hammarskjöld**, som människa och FN-chef. Dag Hammarskjöld (1905 – 1961) är idag menar han, en oförtjänt bortglömd person, trots att han förmodligen var en av FN:s bästa chefer, som satte ribban högt för rollen som generalsekreterare. Idag minns vi mest hans bok *Vägmärken*. Varför han är bortglömd kan bero på hans religiositet som i det sekulära Sverige har betraktats med viss misstänksamhet.

Dag Hammarskjöld föddes in i den svenska överklassen av ämbetsmän, där plikten och lojalitet mot staten var det givna. Hans far **Hjalmar Hammarskjöld** var en av landets högsta ämbetsmän, en tid statsminister och invald i Svenska Akademien. Fadern var motståndare till demokratirörelsen under första världskriget, han ansåg att landet skulle styras av lagen och en liten grupp ämbetsmän. Fadern som många av dåtidens män, ägnade liten tid till barn och familj, som han hade en kylig kärlekslös relation till, medan modern som var djupt kristen stod för kärleken. Familjen hade fyra pojkar och Dag var yngst. Så småningom började Dag läsa juridik i Uppsala och i sina brev till vännerna framgår hans kristna syn, men även att han var mistrogen mot vänskapsrelationer som han ansåg var korrupperande, han förespråkade ett oberoende förhållande till sin omgivning, vilket innebar att han sökte ensamheten. Här kan man se faderns inflytande över Dag.

Han bodde hemma till han blev 42 år. Så småningom började han arbeta hos **Ernst Wigforss**, trots att han ogillade politik. Han såg sig som en ämbetsman och inte som en politiker, men började göra karriär på departementen och blev Tage Erlanders

biträdande utrikesminister. Snart började omgivningen betrakta honom som socialdemokrat, även om han själv aldrig delade den åsikten. Men på den tiden fanns stor respekt för ämbetsmannakårens obrottsliga lojalitet mot lagen så hans "opolitiska" hållning accepterades. Dag Hammarskjöld invaldes i Svenska Akademien 1954.

I början av femtiotalet inleddes det kalla kriget med Koreakriget 1950-53, andra konflikthärddar uppstod och FN hamnade i kris som en maktlös sammanslutning där stormakterna satte käppar i hjulet för mer operativa insatser. **Tryggve Lie** fick avgå och det gjordes upp en lista på tänkbara efterträdare, som gick runt bland säkerhetsrådets medlemmar. USA och Sovjetunionen strök olika namn från listan, till slut återstod ett fåtal som stormakterna kunde ena sig om, en av dem var Dag Hammarskjöld.

Nu blev Dag Hammarskjöld den högsta tjänstemannen i världen. Hans personlighet hade drag av faderns kylighet och återhållsamhet, men han hade också moderns mer humana kristna syn. Han menade att FN skulle tjäna hela världen inte bara stormakterna och bland det första han gjorde var att kasta ut FBI ur FN-skrapan. Han skapade en egen FN -styrka från de små neutrala länderna som kunde agera i fredsbevarande syfte. Han såg också till att nya länder blev medlemmar i FN.

Kongokrisen uppstod när Kongo förklarade sig självständigt från Belgien 1960 och presidenten blev mördad, då sändes en FN-styrka dit med bland annat en svensk bataljon. Det var i det sammanhanget som Dag Hammarskjöld reste dit för att förhandla, på vägen över dåvarande Nordrhodesia kraschade flygplanet 1961 och Hammarskjöld omkom. Han fick en ståtlig begravning i Uppsala domkyrka. 1962 erhöll han Nobels fredspris postumt.

Boken är klart läsvärd, språket är lättillgängligt och flyter bra. Den ger en trovärdig beskrivning av Dag Hammarskjöld som människa, av en ämbetsman som präglats av sina rötter i

ämbetsaristokrati och av en generalsekreterare som försökte få FN att inte bara gå stormakternas ärenden. Jag tycker den gav en kunskap om FN:s roll under kalla krigets period som ligger så nära i tid, men som känns så bortglömd.

Claudette Skilving